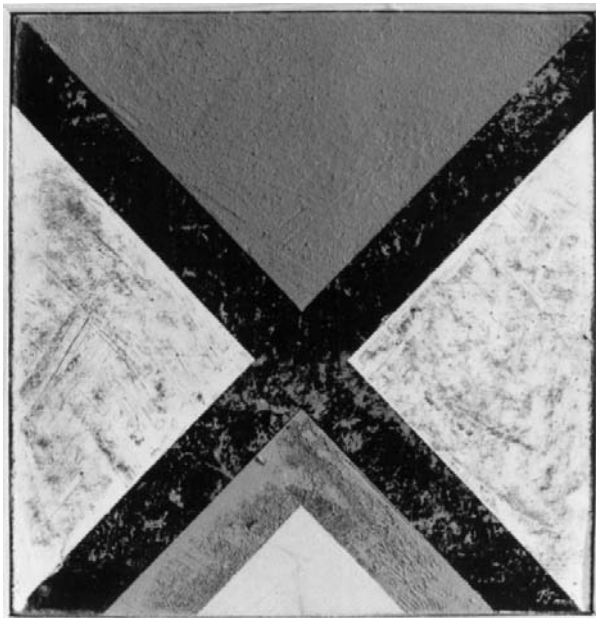

néma bolondnak látszik, a környezete azt hiszi, hogy „nem jó kerékre jár az esze”, míg el nem árulja a titkát: csak akkor tud szólni, ha szeret – rokona ebben az a Némának szólított bagosi rab, aki a betörhetetlen Pávát vezeti elő, elárulva, hogy ő csak a törökök között hallgat, és hogy szépen, magyar szóval a ló is megszelídíthető. Mindez a Todorov elemezte gótikus rémregények ismert elemét is felidézti: a hibbantságra való utalás pozitív jelentést kap, mert a civilizációtól való érintetlenséget, meg nem fertőzöttséget jelöli. Az ósállapotokat, ismét.

A személyiség felcserélhetősége és a helyzetek ismétlődése mint a kétértelműség és a megtévesztés epikai eszközei is a kezdetekhez való visszatérés gondolatát hordozzák tehát. És valóban: Imrével és Ambrussal, Kese-Kata és Hódy Agó újszülöttével, Tentás két feltételezett gyermekével megjelenik a második generáció, mintegy újraindul az idő. E ciklikus időszemléletnek megfelelően minden kezdődhetne előlről az apród számára, a Reveken eltelt évekre való emlékezés regénynyitó mondata talán így is olvasható. Olyan felismerésként, amit meg is előz és el is halványít azonban egy másik, az apja közvetítette tapasztalat, helyre és időre egyaránt vonatkoztathatóan: „Nincs vissza, hisz jól tudod. Mert az már akkor se vissza, ha ugyanoda jutsz”. A kör bezárult. Csak az emlékezet nyithatja ki. És a képzelet, a létezés és az emberi élet titkain tűnődő. A *Hollóidő* megfejthetetlen titka marad, ahogy a régmúlt idők, a „török világ Magyarországon” történelmi, társadalmi valóságának és a látomások, álmok, jóslatok, csodák, természetfeletti képességek elképzelt világának az összjátékát megteremti. Szilágyi István regénye most és mindörökké (jelöletlen, ám nem titkos vendégszöveggel): a képzelet kivirágzása kánoni kopárság ellen.

FÉNYCSAPDA (2002)